

???? OS

Trnka Jan

(1/1)

Rozhovor vedl: Pavel Horáček, 26. 3. 2015

Nosič: WAV

Přepsala: Veronika Rašťáková, 3/2015

© Národní filmový archiv

Přepis ověřil(a):

PH: ...asi, takže dneska je dvacátýho šestýho....

JT: Dneska [je...]

PH: [...března...]

JT: Jo.

PH: ...roku 2015, my sedíme v Praze s panem Janem Trnkou a budeme si povídat, povídat o Starých pověstech českých. Já jsem teda, první otázka je úplně jednoduchá, obe- nejobecnější: rok padesát dva, tak jako zkusme se ňák vrátit do toho času, nebo co vy si pamatujete...

JT: Tak...

PH: ...z vyprávění otce...

JT: ...já jsem [mínus čtyři roky...]

PH: [...o tom natáčení?]

JT: ...jo? V roce 1952 jsem mínus čtyři roky, takže z, z natáčení si toho moc nepamatuju, ale tak z natáčení si ne-, si nemůžu nic pamatovat, ale vím, že otec vo tom filmu vlastně moc ne-nemluvil, jo? Vo Starejch pověstech českých. Velmi jako sporadicky, ale to téma ho za-, to téma ho zajímalo. Vono, tak já nevím, jestli je pravda nebo, nebo jestli je to, jestli je to legenda, že vlastně dostal navelen ten úkol, že to musí točit, já si myslím, že to bylo tak něco napůl, jo? On v tom hodně, figuroval v tom Zdenek Nejedlý, kte- kterej prostě na, na tu strunu toho, toho národního, toho nacionalismu, strašně, strašně jako brnkal, a na druhou stranu ale ten, ten otec, já mám pocit, že mu to úplně tak jako nesedělo jako téma, ale na druhou stranu to téma je zajímavý, že jo. A že se ho tak, že si ho v podstatě tak jako časem osvojil anebo se k němu tak ňák přiblížil, protože se k němu vrátil eště několikrát, že jo. Eště v knize potom, to je, to je, to asi po deseti letech vlastně ilustroval knihu, byl tam jistej i zase naopak, co předcházelo, tak za, za války von vyhrál, se svojí teda inscenací výtvarnou a s kostýmama vyhrál soutěž, která byla vypsaná někdy v roce čtyřicet čtyři na Libuši do Národního divadla, že jo. Von dělal v Národním divadle. Deset let tam s Frejkou prostě, teda pět let tam s Frejkou udělal deset nebo dvanáct inscenací, ta Libuše se potom, to už byla jako těžká doba, vopravdu taková jako, pře Libuše se nezrealizovala, to bylo někdy v roce po, po Heydrichiádě, no ale tam už vlastně poprvý ten, na toleto téma si sáhnul. A udělal to tak jako, vono za tý války samozřejmě takovej ten, ta národní struna a takovej ten, ten, ten patos, kterej k tomu patří, to nebyl nikomu cizí, že jo. Nebyl žádnýmu kumštýři, takže to, von k tomu jakýmsi způsobem se dostal, k tomudletomu tématu. No...

PH: No...

JT: ...na co [jste se mě ptal?] [pousmání]

PH: [...naznačoval jste,] že, že možná k tomu byl nějakým způsobem donuceněj, stalo [se, že...]

JT: [Donuceněj] určitě [ne, on se...]

PH: [Nebo, nebo...]

JT: ...nenechal k ničemu donutit...

PH: Ano.

JT: ...ale mí- mís-, jako ne- co já vím, tak voni, vono, vono vždycky bylo nějakých pět různých témat a něco z toho bylo nestravitelný vlastně pro vedení, protože byl zaměstnanec ve filmu, jak to tehdy, prostě jinak to nešlo, i když měl tedy vlastně ty pravomoce a takový to, vybíral personálně lidi a to, ale prostě administrativa v té době byla taková, takže oni nabízeli jakýsi, von si vymejšlel jakýsi témata, pak přišly třeba nabídka jiných témat vlastně z těch kulturních složek těch potentátů, který tam vymejšle-, vono eště nebylo kul- Ministerstvo kultury, tehdá by-, ten Ne- Nejedlý byl vlastně ministr, von nikdy nebyl ministr kultury, jak si lidi myslej. Von byl ministr školství a osvěty a pak byl ministr bez portfeje, no ale v podstatě tu kulturu obhospodařoval, a tak přišlo třeba nějaká taková, jakože co by bylo dobrý docela natočit, no a vznik jakési kompromis, co pravděpodobně byly tydlety Starý pověsti, no. Otec chtěl natáčet film vo Matějovi Kopeckým a to v té době jako nikoho nezajímalo, jako v podstatě životopis takovej, napůl hranej, napůl, napůl loutkovej.

PH: No a teď o tom samotným natáčení: tam třeba napoprvé ty loutky jsou propojeny s hlasem...

JT: No.

PH: ...dokonce jsou, k tomu byli přizváni velk- velcí [herci...]

JT: [No.]

PH: ...jako paní Nosková, Höger, Štěpánek a tak dále...

JT: No.

PH: ...to bylo vlastně poprvý, kdy Jiří Trnka takhle zapojil tak velké osobnosti toho tehdejšího vlastně divadla a filmu, vzpomínal na to někdy otec, jako jakým způsobem třeba spolupracovali s nimi nebo [s ním?]

JT: [No,] hlas: úplně poprvý ne, že jo. On jako, ty komentáře, to už bylo u Bajaji. Ale, ale s, tady, v podstatě ani na tohle ne-, zajímavé je to za- zapojení toho, vlastně těch hlasů, to, protože to je velký problém s tou loutkou, takže vono to je poměrně tam v tom filmu vyřešený velmi dobře, spoustu je, spoustu se, vono vždycky, nikdy ta loutka v podstatě nemluví. Když mluví, tak není na scéně, tak není vidět. Když mluví přímo, tak není vidět. Když je vidět, tak probíhá jakési monolog a nebo, a nebo teda není slyšet řeč. Není, ne-, jako podle mě tohleto si vlastně vynutila ta, ta, tenhleten jako te- ten námět. Protože tam samozřejmě ten, ten text toho, tý knihy a toho Jiráka je důležitěj. Jinak na spolupráci s, s těma lidma nespolu- nes- nevzpomínal, spoustu z nich znal a profesně si vyhověli. Tak samozřejmě sahnul po takových

těch nejlepších hlasech, co jsme tady měli. Jako Štěpánek, Šmeral, Nasková, Höger. Ten mluví, myslím, Neklana, no tak to, co nedo-, to, co nezahrála loutka, tak, respektive v kombinaci vlastně s tímhletem, s tím, s tím jako přednesem až téměř rozhlasovým. Jako oni uměli, tydlety herci, tydle mistři, uměli v podstatě tu postavu vymodelovat i v rozhlase jako. Jo, že, že se, já jsem byl léta posluchač rozhlasových her a jako velkej herec to umí. Jako to, to, ten tam stvoří hlasem tu postavu. Takže v kombinaci tohleto, tohleto zafungovalo.

PH: Dokázal byste třeba shrnout, v čem se změnilo, v čem se změnila, v čem se změnilo pojetí tý loutky? Třeba vod Špalíčku přes Bajaju až, až právě k těm Starým pověstem?

JT: No tak zásadně, že jo. Tak protože ty, ty první loutky, ten Špalíček, to byly skutečně loutky. To byly i teda stylizací i animací vlastně velmi jednoduchý figurky, který měly nákej jako půvab pro mnoho teda znalců a jako příznivců. Otcova díla byly vůbec nejlepší, tydlety loutky. Jako ho, považují je za nejlepší jako. Že voni ještě neměli prstíčky, voni měli takový palčáky všichni, tam nejsou prsty, a tohleto téma, přes toho Bajaju, no. Císařův slavík, to je zvláštní vorientální téma, který, tam se hodně promítá taková ta otcova vášeň pro toho, pro toho Andersena a pro-, a, a současně pro takovej ten, von to miloval, takovej ten, ten, to, ten orientální ornamentalistiku a tohleto. Jako perský miniatury a tak. Támhle mám ještě nějaký loutky prostě asijský. Přes, ten Bajaja, tam, to je pohádka, ale už je tam trošku jako toho, už je tam takovej ten epos trošku. Takový to, takový to vyprávění, ta epika, to protože to byla jeho jako, jako další, další - poměrně dost neznámá - jako stránka osobnostní, že von byl dycky považovanej za to, že je takovej lyrik a jenom samá poezie, a von mi- jako miloval příběhy, jo? A epický. A takový jako, jako široký příběhy, velký vyprávění, už jako kluk prostě čet různý dobrodružný romány a, a, a takový to vopravdu, no v podstatě takovej ten, ten, stále je to to samý, že jo. Takovej ten Pán prstenů dneska, dobro a zlo, obrovskej děj, a to ty Starý pověsti, tedy v našich poměrech, vlastně jsou. Takže tohleto von, tohleto von potom, samozřejmě musel tomu přizpůsobit tu loutku, protože s těma je- loutkama z toho Špalíčku, tahle stylizace už nebyla možná, že jo. Tak on si dycky pro každej film hledal výrazový prostředky. To znamená i loutky se velmi měnily. No tak to víte, že jo, že vlastně až k tomu Snu noci svatojánský, kde už to je, v podstatě jsou baletní figury a zas to, odpovídá to zase tomu, tomu jinýmu tématu. Takže loutka se změnila samozřejmě hodně, no.

PH: No a když on se třeba vracel k těm filmům někdy, jako upřednostňoval právě jakoby, že jo, třeba ty novější neb-, jakoby že by nad těmi staršími, kde ta loutka byla ještě jednodušší, neohrabanější, že by je třeba nějak jako zatracoval...

JT: To ne. [To v žádným případě.]

PH: [To ne. To ne.]

JT: No jo, tak to máte jako každej tvůrce, von, von si hledal svůj výrazovej prostředek, ale nejenom co se týče loutky, i co se týče stavby filmu, tomu tématu, který zpracovával, že jo. Tak Špalíček byl úplně jinej, jako tam je, je založenej na úplně něčem jiným, tohle je skutečně, to, Starý pověsti jsou v podstatě, to je epos, že jo. No tak to je, když to čtete, no tak to je to, co máme. To, co maj Němci jako, ty, ty Nibelungy a, a to, co maj Britové Artuše a, no tak my máme ty Starý pověsti. No tak to je, to je veliký příběh, monumentální veliký téma, no tak tomu on se samozřejmě, přizpůsoboval ten, ten film, ale i ten film je, je úplně jinak postavenej, že jo, než ty předchozí filmy, protože tam jsou vopravdu postupy hranýho filmu. Včetně nějaký retrospektivy, že jo. Na, na začátku tam zemře praotec Čech a teď se vlastně vrací děj zpátky a pak zase se vrací k tomu, a to, to je úplně jako jinej přístup, že jo, tohleto. To je, než v těch, v těch filmech předchozích. To jsou postupy hranýho filmu, a dokonce bych řek takovýho až

jako, no v podstatě je to, v podstatě je to loutkovej velkofilm jako, první. Aspoň jeho teda, samozřejmě. No.

PH: No a jakým způsobem, myslíte, si vybíral, že si, ja- jakým klíčem vybíral zrovna tydlety konkrétní báje jako. Nebo pověsti. Jakým způsobem, že zrovna tydle.

JT: To samozřejmě nevím přesně, no pravděpodobně ho oslovily. Ale von, že jo, jsou to, prostě princip, to, co, to, co mnohem později vlastně, bych to, se to dalo přirovnat, takový ty malý dějiny a velký dějiny. Takže to v těch Starejch pověstech je a to ten otec tam má. Protože tam jsou, tam jsou jako veliký plátina a takový jako veliký témata, to je ta Lucká válka a todleto, no a pak jsou tam teda vlastně příběhy, který jsou komorní, že jo. To, některý příběhy jsou docela komorní a jsou, je tam vnesena taková ta lidská stránka, to je, nejvíc je to asi u tý, jak je tam ta Dívčí válka a to, tak tam, tam je, najednou je humor, jsou tam takový, postava je tam, která je tam v podstatě komická postava vopilýho nějakýho průvodce toho, toho, jakkoliv, jak von se jmenoval, ten, teď mi to, [teď mně to vy-...]

PH: [Cti-] Ctirada?

JT: Ctirada, no. Ctirada. Jak má s sebou takový, najednou je to, tam je drobnohra taková, jak, jo, jako úplně něco jinýho, takže to jsou, já si myslím, že podle tohodle klíče. Protože nechtěl, a ani nemoh jako, to mu, to mu nedala jeho vlastně přirozenost, aby se to vdehrávalo všechno v jedním duchu, že jo. Protože von měl velký filmový myšlení, takže ty vlastně by velký patetický scény, jako je ta první s tím, s tím praotcem Čechem, prostřídával takovýma jako drobnýma, takovýma jako téma lids- lidštějšíma, komič- komičtějšíma i vlastně teda poetickýma jako scénkama. Takže asi podle tohodletoho klíče. Jinej mě nenapadá.

PH: Sám jste zmínil, že to je vlastně loutkový velkofilm, takže asi na něm bylo opravdu asi hodně práce co se týče tý animace a těch davových scén...

JT: No, to jo.

PH: ...dokážete odhadnout, jak probíhala ta spolupráce mezi těmi animátory, jako byl Šrámek a Látal a Pojar, ve spolupráci právě s Trnkou [jako?]

JT: [Dokážu.] To je, to, a nemusím ani vodha-, to vím, protože otec byl naprostej jako pes. Jako v práci prostě nesnášel, jo, jako museli se mu samozřejmě všichni podřídít. On měl poměrně vždycky úplně jasnou představu [pousmání], co ten člověk má dělat, co ta loutka má dělat, [pousmání] takže tam nebylo moc, jak, jak byl jinak velmi vlídnej a, a rozšafnej se, se, se, tak jako pokud' nebyl v zajetí, v transu práce, tak v tomhleto ne, v tomhleto to je, byl úplně jednoznačně, von věděl, co ty lidi uměj. Proto taky rozděloval to, kdo co bude dělat, že jo. Protože je znal taky a voni byli, voni byli, vesměs to byli jako kumštýři a osobnosti velký. A, a, a měli nějakou svoji povahu a něco, na něco se specia-, něco uměli lépe, jo? I technicky, i vlastně se s postavou třeba líp sžili, jo? Takže podle toho on vlastně vybíral, kdo co bude dělat a vždycky to, teda předpokládám, myslím si, že to jako vždycky perfektně prostě si sedlo, když, já si některý z nich pamatuju, že jo. Ale tak třeba ten Standa Látal, Stanislav tedy Látal, tatínek mýho spolužáka Jirky, tak ten měl jako z tý Moravy, tam z toho Kopečku Svatýho, jako on měl svérážnej smysl pro humor, a to se třeba projevilo, tak on dostal, on dělal toho šaška v te-, v tom Bajajovi a to bylo jasný, že to musí dělat von, že jo. Protože ten, ten taky se s tím velmi snadno, s tou postavou, sžil, no a to v těch Starejch pověstech bylo taky, že. Toho Neklana, myslím, dělal Pojar, takovou tu scénu až psychologickou, divadelní, bez střihu, dlouhou, že jo, to má snad šest minut nebo kolik, to je, to je, možná dýl eště. Takže takhle.

Jako spolupráce spočívala v tom, že von rozdělil úlohy, který, protože věděl, kdo co bude dělat, a je to práce režiséra a, a voni skutečně byli takoví jako mistři animace, že byli na úrovni v podstatě herců, že jo, to jako, byli jako, by- byli vopravdu, nevím, jestli dneska nějaký ty animátoři na týdle úrovni vlastně jsou jako třeba. David Filčík nebo, včera jsem s ním mluvil, předvčirem. [smích] Jestli, jestli ještě vůbec, tak vona, tendle typ animace už jako vlastně moc není, že jo, takže...

PH: No, tak vono se ještě hlavně u toho zmiňuje, že on, že ho zadal, tomu animátorovi, jenom hrubej takovej nástin...

JT: [No.]

PH: [...jak by] to asi mohlo vypadat a voni už to, už je to, už to nesa- nechal na nich [vlastně, no.]

JT: [No to je, to je] jako herce, že jo, když [má-...]

PH: [No.]

JT: ...jak máte herce, režisér když ví, když umí vobsadit a ví, koho vobsazuje, no tak mu nemusí nechat taky nějaký prostor. Aby ten člověk se v tom, v tý roli, cejtíl dobře jako doma, že jo. A to bylo, to bylo, úplně přesně to fungovalo takhle.

PH: No a jak myslíte teda, že přijalo publikum ten film? Jak přijalo publikum ten film a jak přijal, jak ho přijalo teda nějaký ty oficiální představitelé, který...

JT: Publikum...

PH: ...v tom byli zainteresovaný?

JT: ...publikum, publikum nevím vlastně. Myslím si, že dobře, protože vím, že třeba, ted' nevím, na kterým festivale, protože vždycky film jel, že, už nevím, prostě jel na nějaký, do Cannes nebo do Benátek, že zrovna tenhle film dostal někde, v Benátkách, myslím, cenu diváků, to znamená jako publikum dobře, a naopak nedostal vod jako kritiků nic. Takže i z toho, jak ten film znám, tak si myslím, že teda diváckej ohlas byl, byl velmi dobrej a co se, co jste se ptal? Jo, jak, no tak v tom, v těch 50. letech, helejte se, rok dvaapadesát, to byla úplně nejpříšernější doba, ale nejenom v tom, co se dělo. Ale v tom, co se, jako v ta-, v takový tý, když čtete knížky z té doby, doslovy třeba nějaký, a to je, to bylo úplně, úplně něco, taková virtuální realita, která ani se dost dobře nedá představit, jo? Taková ta směs tý, tý podivný admi- administrativy a tý, tý, tý ideologie úplně jako protilidský, já vím, že to, že tam byl ja-, tam byla, kritika toho filmu byla vlastně, šla proti sobě. Protože tomu bylo, tomu filmu bylo vyčítáno, že je příliš, příliš jako národní. Že příliš se týká tý národní tedy podstaty toho, toho, to- tý povahy a, a těch na-, těch našich mýtů, což, českých, což samozřejmě, to bylo i proti tomu, ten, ten Zdenek Nejedlý, von [pousmání] trošku, von, kterej to prosazoval skutečně, tenhle film, von trošku se dostal do, do jakýhosi sporu nebo, proti těm mladším komunistům, který prostě protěžovali, tam národní prvek nebyl, že jo. Tam byl proletářskej internacionalismus. Jakýpak národní, český a todleto. Tam bylo, tam byla úplně jiná idea. Takže ty mladý tedy vlčáci a takový ty, ty, ty národní jako motivy moc nebrali, Zdenek Nejedlý prostě ze starý školy jako [smích] komouš, tak ten, ten prosazoval eště tenhle národní motiv, takže kritika byla v podstatě z vobou stran, jo? Takže že to je moc český, že to je málo český, že to je jako panslovanský a, takže samozřejmě, voni tydlety, tydlety spory se

tahly vlastně už i kvůli tomu námětu, kvůli tomu Jiráskovi, a to bylo, to by-, to bylo už vod těch vobrozenců. V týdle době to bylo takhle, a co si tak jako vzpomínám, protože nějaký takovýdle články ze starejch novin dobovejch mám, některý jsou neu- neuvěřitelně teda tak, tak jako nesmyslný, ty kritiky, až jsou zajímavý, jo? [smích] Jo? No, a, ale, takže ano. Takže kritika byla, protože si s tím tématem v podstatě nikdo moc nevěděl rady tehdy, jako dneska. To máte dneska, to je úplně stejný, protože s tím, s tím tématem si vlastně taky nikdo neví rady, třeba s, s národní, s národní hrdostí nebo tak, jako pro někoho je to v podstatě nějaká kvalita, ke který se upíná, pro někoho už je to nebezpečí toho, že to vlastně by nemělo bejt, že jo.

PH: [Nacionalismus.]

JT: [Dneska] prostě, zvlášť teda ta jako, že jsme v tý Evropě, vono to vlastně není vo moc jiný, než to bylo tehdy, co, co se týče tohodle toho jako.

PH: No a...

JT: Takže podle toho byla, byl, byl k tomu přístup. Voni si s tím moc nevěděli rady, dycky oceňovali: ano, výtvarně výborný, todle, ale todle byl trošku problém jako, no.

PH: No a jak se s tím otec vypořádával, myslíte, tady s těma reakcema?

JT: No, [smích] já, von, já myslím, že von docela věcně, todleto ne-. Von, von na kritiku většinou nereagoval jako. Von reagoval na to, když, von byl v podstatě velmi v těchhle věcech jako, jako praktickej člověk, jako jemu šlo vo to, aby, aby fungovalo studio a tak, nedělal moc velký úlitby, neměl rád, když mu někdo nezapla-, já mám pocit, že tadyhle, tam byl trošku problém, u tohodle filmu, ale to si taky vzpomínám, že bylo, že voni ho, ten film, rozstříhali a dávali jednotlivý ty, ty vlastně části, těch šest, ty pověsti, že to rozstříha- a že to prezentovali jako, von vo tom někde píše matce v dopise: že to rozstříhali na kousky a prezentovali to nebo pouštěli to jako krátký filmy. A za krátký filmy se neplatily tantiémy, z nějakýho nesmyslnýho mně důvodu, a jenom za dlouhý. A to [pousmání], a to ho me- rozčilovalo, protože byl na prachy dost [smích], tak jako že mu, že mu nechtěj [pousmání] platit. A že mu rozstříhali film, no. Nevím jako, nevím, jestli to bylo u tohodle filmu taky, já mám dojem, že jo. U Špalíčku to bylo. Tam byly, ten byl vlastně rozdě-, to jsou ty čá- a to bylo právě jako krátkej film, a já nevím, proč se za krátký filmy neplatily tantiémy. To byla taková. Jenom za dlouhý, no, to při-, to, asi se to pak změnilo někdy, jako v průběhu těch 50. let, ale, ale, ale todleto bylo nějak. Takhle to nějak prostě fungovalo.

[zvonění telefonu]

PH: Já se omlouvám.

JT: Takže von jako na, na kritiku nereagoval. Málokdy se, voni taky ty kritiky byly většinou tak jako, já to vlastně znám z tý pozice toho, toho jako tvůrce, ta kritika, jako pokud' vás nezasahne ta kritika, jako protože ví-, já třeba vím nejlíp, co je, co, jako nedostatky svýho díla znám nejlíp. A když ta kritika se motá někde kolem a to jako nemá smysl reagovat. Když se náhodou ně-, no já ne-, náhodou a někdy se stane, že ten člověk se, jako že ten kritik se treří vopravdu do, do toho problému i kterej cejtí i ten tvůrce, tak v tom případě ano, že jo. Pak jako to je, ta reakce je, ale tady se to většinou nestávalo, protože ty kritiky fakt byly strašně blbý jako. Jako voni byly tak právě jako ideologicky a tak jako nesmyslně, řešily věci, který nebyly

vlastně podstatný, ne pro ty tvůrce tech, toho filmu, no. Nebo těch filmů tehdy asi vůbec, jako obecně.

PH: No a pak mě ještě napadá otázka, taková ta obligátní u, u Jiřího Trnky a těch filmů: jejich jako cílová skupina, jak se dneska říká. Že ty filmy vlastně byly uváděny dětem...

JT: No.

PH: ...a třeba ještě dneska někdo vzpomíná, už dospělý, [jak...]

JT: [No.]

PH: ...jak se třeba bál při [Lucké...]

JT: [No.]

PH: ...válce, doted'ka [se mu to...]

JT: [No.]

PH: ...vybaví, jak se vlastně [úplně děs- děsil...]

JT: [No to se nedivím] jako. To je fakt jako, [pousmání] jako...

PH: ...a...

JT: ...to je...

PH: ...ja- jak myslíte, že k tomuhle došlo, že vlastně se to takhle jako zvláště určilo, že to se bude pouštět dětem a jak to ten otec vnímal?

JT: No, to já už řadu let říkám, že ty filmy nebyly určený dětem jako. Otec netočil pohádky. V podstatě pohádka je, pohádka je Císařův slavík, ale to já nevím, jak to by-, jak, jaký děti byly za, v době Andersena, ale to je tak jako obsahově, vyzněním tak slo-, jako, jako pohádka tak vlastně jinotajná, tam je úplně vlastně to, to, ten, ten, to, vo co tam v té pohádce jde, to je úplně něco jiného než vlastně tam ten, takovej ten, ta, ta smrt a todle, no, takže ty, von vlastně netočil, natočil jednu pohádku, to byl Čertův mlýn, to je čistokrevná pohádka, pak toho Císařova slavíka, kterej je sice pohádka, ale je, je to v podstatě velmi, velmi takovej jako vážnej a dospělej příběh, bych to tak jako nazval hloupě. No a jinak to, ty filmy pohádky nejsou. Netočil filmy pro děti. Ale jak k tomu došlo, no protože prostě loutka se, aspoň v našich krajích, jako vodjakživa identifikuje s loutko-, už vod loutkového divadla s dítětem, že jo, no. Třeba na rozdíl vod zrovna tý Asie, kde, kde loutkový divadlo a loutky a todleto vůbec, to tam nikdy nikoho nenapadlo, že to je pro děti. Tam to je prostě pro široký auditorium, pro publikum dospělý, takže já teda tvrdím, že netočil filmy pro děti, je to, je to jas-, je to jasně vidět z těch filmů. Že voni ne- nechoděj tomu dítěti vstříc. Tam je, oni nejsou zjednodušený. Naopak jako. Tam je, to oni jsou velmi složitý. Taky se dítě- dětem nikdy nelíbily ty filmy. Protože v podstatě jim nerozuměly, že. Mně se taky nelíbily. Já, my jsme, my jsme na to, my, my jsme na to, já jsem na to dycky, vzpomínal jsem s Adamem Hoffmeisterem, když byly ty, ty předváděčky v Loutkovém filmu, no tak my jsme se těšili na toho Disneyho, protože tomu jsme rozuměli, to nás bavilo. Že ňáký Trnkův film, to bylo, to bylo prostě k nepochopení. Pro dítě to je k nepochopení.

PH: No jasně, no.

JT: No. A tenhle ten, zrovna ty Starý pověsti, tam, ten je docela vlastně srozumitelný. Protože tam ten příběh je, nebo respektive příběh, ty, tam, vo- von ten, voni ten, von ten film je taky hodně akční. Je tam víc akce než v jiných filmech, říkám: jako Císařův slavík prostě desetiletých dětí, desetiletý dítě nepochopí vůbec, vo čem ten film je. Neřekne vám to. Je to vyzkoušený a, a přitom je to pohádka, jo? Tady je, tadydle, mně třeba tenhle film jako klukovi, mně se líbil, já jsem ho měl nejradši, protože se toho tam hodně dělo. Ono to bylo, já jsem, jako každé kluk, já jsem čet mayovky a tohle, no a ta- tam, tam je hodně děje, že jo. Tam se prostě, tam lítaj vzduchem sekyry a kanec a tak jako, no tak samozřejmě. Tak to, tendle zrovna film se mně líbil jako dítěti velmi a, protože jsem si to užíval. Je to vlastně výpravný, že jo. Tak jako ten, všichni vzpomínají dycky na toho, ja- ja-, tam, já jsem byl teda, ta, ta poslední scéna, taková ta lucká válka, no tak to je, to je vopravdu jak Sauron a Aragorn, jo, takhle v dnešních jako, jako těch kategoriích. Takový to dobro, zlo, černej, bílej jako, bitva jako hrom, že jo, no, tak přesně tak, no. To je, tak to mě bavilo samozřejmě. Na rozdíl vod filmu, kde byl kladenější důraz na ten jinotaj, poezii a tydle, no to jako, to moc pro děti neby- není, no.

PH: No a myslíte si, že ta digitalizace, která právě teď probíhá teda, těch Starejch pověstí českých, je šance pro ten film? Že skutečně může zase zaujmout další novou generaci?

JT: Ne. Myslím si, že ne. Ne, to je jako, ta digitalizace obecně třeba těchhle filmů vlastně v tomhle, ty filmy, a nejenom tyhle filmy otcovy a mnoho dalších filmů, si tu digitalizaci zasloužej. To je bezpochyby, protože skutečně je to nějak sou-, nějak-, je to nějaká součást teda kulturního dědictví národa, ale to máte, jako vono spoustu filmů, film se posunuje, zrychluje prostě, má dneska úplně jiný výrazový prostředky a novou generaci nezauj- nemůže jako masově zaujmout, zaujme vždycky lidi, který se filmem zabývaj, že jo. Ale jinak ne, ale ani hraný filmy, těžko jako. Že by, že by znovu, takhle jako: já neznám film, kterej by znovu jako masově zaujal, to asi ne, ale speciálně třeba u těchhle animovaných filmů ta digitalizace je důležitá kvůli tomu, kvůli tomu obrazu, kvůli tomu prostě, že, ten animovaný film je hodně založený na výtvarný práci, je to v podstatě sled obrazů a víc, mnohem víc než prostě film hranej a, takže pomůže tomu, aby tedy ten film vypadal, jak vypadal kdysi při té premiéře, neměl by vypadat líp, ale prostě dostat ho do týdletý formy a kondice, jako byl kdysi. Co se tý- , on, protože tam se ztrácej barvy u těch filmů a tohle, ale u, ten animovaný film je z velké části výtvarný dílo, že jo. Takže výtvarný dílo je nejlépe tedy, když vypadá tak, jako pře- v době svého vzniku jako.

PH: [Jasně.]

JT: [Proto] se restaurujou obrazy a proto, takže je to, podle mě je to důležitější, restaurovat animovaný filmy, nebo přednostně před filmama hranýma, který jsou už trochu založený na něčem jiným, pokud to není úplně jako, pokud to nejsou filmy, kde ta výtvarná stránka hraje taky jako docela, nebo, nebo je, je důležitá, třeba u těch filmů Vláci a to, tam jo, že jo. Tak samozřejmě. Tam ta kamera a to, jo, takže asi takhle, no, zaujme. No zauj-, nebo zaujme vždycky, ty filmy zau- zaujmou lidi, který se filmem zabývaj. Nikdy už nebudou trhat žádný divácký rekordy, ono v podstatě ani nedá, nedaj se ty filmy v podstatě znova, je, můžou bejt jakýsi obnovený ty, ale, promítání, ale je to prostě film, je ve své době nějak jako ukotvenej, zajímá po mnoha letech už jenom, už jenom vlastně lidi, který se filmem zabývaj anebo teda obecně kul- s kulturním rozhledem lidí, ale jako běžně publikum ne, že jo. Myslíte si, že kdyby, prostě když budou dávat tadydle někde v kině Kabinet doktora Caligariho, tak že se tam

po- pohrnou lidi prostě masově, že tam budou stát frontu, nebo jakékoli jiný film, Křižník Potěmkin nebo cokoli, jo, z těchhle, z týchletý, ne, určitě ne, že, to je, to je v podstatě záležitost potom takových jako fajnšmekrů, štamgastů filmu, bych to tak nazval, takový ty, který to milují nebo to dělají nebo prostě se v tom pohybují. Tak to jo. No ale to není málo, že jo. To je jako, to je, to je vlastně, to je vlastně hodně. No a tak je to, je to dluh, no. Je to prostě, já chápu tu situaci jaká je, co se týče peněz a tak, ale je pravda, že třeba i ten soupis těch filmů, těch původních bylo patnáct set, nakonec jich dvě stě, který se mají zdigitalizovat a zrestaurovat podle všech pravidel v nejlepší kvalitě, tak bude trvat, já nevím jako, jestli budou dělat jeden film do roka, no, nebo dva, no tak to bude trvat kolik asi, já nevím, asi padesát let nebo sto let, tak to, [smích] no, což je trošku škoda, no.

PH: No a ještě když se vrátím k tomu filmu, sám jste zmínil, že je poměrně akční, jako svižný, myslíte, že ta dramaturgie tam hrála roli třeba v podobě Jiřího Brdečky nebo, nebo dalších...

JT: [No samozřejmě.]

PH: [...který do toho nějakým] způsobem zasahovali?

JT: Samozřejmě. Jako zas otec si uměl vybrat lidi, což je strašně u toho filmu důležitý a, a ten Brdečka, my jsme, je jako vo- vopravdu jeden z nejlepších scénáristů, jakýho jsme měli jako. To, to, bez něj by ty filmy vypadaly jinak, no a von měl pro tohleto jako smysl, cit, a to znamená: Brdečka byl jako bez diskuze. Ten je, ten, - ten je souča-, ten je spoluvůrce těch filmů, mnoha vlastně, a strašně důležitý byl. U toho. Aby ty filmy vopravdu měly ty, ten tvar, jaké měly mít, protože, a otec mu taky věřil v tomhleto jako. Co teda Brdečka řekl, tak voni se vlastně moc vo tomhleto nedohadovali, protože ten to uměl. Ten vě-, ten znal všechno přesně prostě, timing, kdy má zaznít něco jako, co je dlouhý, co je krátký, tak to, tak to přesně uměl. Pak s těma, s tou muzikou a s tím Trojanem, no tak to samozřejmě, v některých filmech už to třeba nefungovalo tak dobře jako úplně v těch prvních filmech. Von pak taky dělal, Rychlík dělal, že jo, k nějakým filmům dělal hudbu a, a vono údajně tam došlo k nějakému pak i konflik-, ne konfliktu, a takový, že voni spolu nějak čas nemluvili, s Trojanem otec, a, ale pak se zas nějak usmířili. No a, samozřejmě, no tak tendle tím byl poskládaný výborně, to znamená, jako fungovali bezvadně jako, jako taková mašinka, no. To jako nijak bez zak- taky prostě nemohlo takhle, ty filmy, vypadat. Takhle dobře dopadnout a vlastně rychle. Voni byli hrozně rychlí, ty filmy vznikaly rychle, že jo. Některý, některý, vlastně za, za necelé rok nebo za nějakých šest sedm měsíců natočit teda dlouhometrážní celovečerní film animovaný je skoro dneska nepředstavitelný. A některý filmy vznikly, tendle ne teda zrovna. Ten byl delší, ale některý filmy vznikly rychle, protože všichni, všechny kolečka prostě, všechno fungovalo, no.

PH: A vy si vybavujete, kdy jste třeba viděl Staré pověsti české poprvé a jak se to měnilo, to vaše...

JT: To ne.

PH: [...vnímání...]

JT: [No,] ale to je to, co vám [říkám, jo?]

PH: [...během let?]

JT: To jo, to se, to, to je to, co vám, jo, že se, nepamatuju si. Ale když jsem to viděl jako kluk, tak říkám: tenhleto film, tomu jsem rozuměl nejvíc. Protože tam byly věci, který mě, který

jsem chápal a, a prostě byly tam, byla tam ta akce, byly tam taky samozřejmě takový ty hodně, takový ty detaily třeba. Co mě, co mě hrozně bavilo, mimochodem ty detaily, co se týče loutek, co se týče všech možných jako věcí, na to si otec dycky jako, hlídal tohleto. Aby to bylo, aby to odpovídalo skutečně. Protože on si moc ne-, jako třeba u tohoto filmu si nic nevymějšlel, nebo jenom upravoval vlastně to, co, to, co odpovídalo nějaké skutečnosti nebo nějaký tedy, tehdejší, tehdejší, vono se moc nezměnilo, ale to, te- tehdejší nějakým archeologickým nálezům, a vona byla asi před pěti lety výstava Starý pověsti český v Národním muzeu a já jsem tam půjčoval loutky a bavil jsem se tam s tím docentem nebo mys-, nebo já, nebo byl docent, myslím, Maškem a von chtěl nějaký, von vlastně byl kurátor toho a chtěl nějaký loutky a ty loutky tam vystavil, a v podstatě ty byly v perfektním souladu, vedle to by- byly ty archeologický nálezy a, a ty nádoby a to, a vono to všechno odpovídalo. Proto to tam taky chtěl, že jo. Proto to tam, teď je v Ústí nad Labem ta výstava. Oni ji tam ještě, ještě zpakovali. No, takže tohle, tohle mě třeba bavilo velmi jako. Že tam byly, že tam byly ty detaily, všechno to, co jak jako to, jak to teda pravděpodobně nebo určitě vypadalo, no tak jsem, že jsem si vychutnával i tohle, že jo, jako. Takový ty, voni byly oblečený, oštěpy, luky, všechny tyhle věci, no tak tohleto se mně, to jsem na tom filmu voceňoval tehdy. Dneska na tom filmu oceňuju samozřejmě kromě toho ještě jiný věci, no tak protože je, právě: to, jak je to vlastně filmově postavený, jo? Poslední scéna, já jsem dycky to, jako ta Lucká válka, vždycky se k tomu vracím, a to je, já jsem to viděl teď, jak jsme, jak jsme tam prostě pouštěli ty ukázky z těch filmů a vybíralo se tam, tak jsem na ten film celej koukal, a vono to je, to je, von měl, otec měl strašně blízko k, a, a měl rád, a vona jako, já nevím, jestli tam nějaký ovlivnění je, ale měl rád Kurosawu. Režiséra, jo? Takový ty bojový scény a takový, jak von měl takový ty samuraje, a von teda jako režisér, ten Kurosawa, pracoval s tím vobrazem teda hodně jako. To je výtvarná záležitost, to jako asi znáte, že jo, no tak to je prostě výtvarná záležitost par excellence kompozičně a barevně, a některý ty filmy fakt teda, a vím, že otec tohleto strašně jako, tohleto ho voslovovalo vždycky. Mně, já když si vzpomenu na tu Luckou válku, tak tam dycky si vzpomenu na toho Kurosawu prostě, na ty, na ty prostě samurajské scény, a to je úpl-, je to, je to, tak je to úplně jako dokonale udělaný co se tý-, co se týče obrazu, jo? Co se týče prostě i filmově, i, i ty, ten střih, detail, ta velká scéna, i prostě barevně. I teda ře- to dobro a zlo. A ten prostě zlej kníže Vlastimil v tom černým, červeno-černej, a ten bílej Čestmír a, to je jako výtvarná nádhera, že jo. To jako kluk jsem teda nevoceňoval, ale to voceňuju dneska, no.

PH: No vůbec ta barevnost toho filmu je vlastně zase ještě trošku jiná než, než byla, byly předtím ty filmy a než byly zas potom, to bylo nějakým jiným materiálem filmovým nebo, nevíte?

JT: Já myslím, že ne. Já, materiál, podle mě, se změnil až, jako technicky to zas moc neumím, ale myslím si, že až vopravdu nějaká revoluce nastala v tom, ten Sen noci svatojánský, a tam se změnilo nějak jako to ORWO na Kodak, nebo Kodak, nebo na, ne- nevím přesně, tohleto teda, to, to vědí jiný [lidi, to já úplně přesně...]

PH: [Jasně, jasně.]

JT: ...nebo si to, respektive si to pletu. Tam se, tam se měnil nějak ten materiál filmovej, no. Tady ne, tohleto podle mě jako jelo na ten, na tu Agfu, nebo já nevím, co to bylo tehdy jako. Materiál filmovej nevím.

PH: Já jsem měl za to, já jsem to tu někde měl a už nevím. No to je asi jedno. No, ještě teda k tomu, k těm rešeršim: asi musely probíhat teda, pokud' se to vlastně vše shoduje teďko s nálezama archeologýma...

JT: No.

PH: ...tak ty rešerše musely probíhat asi důkladný poměrně, před tím filmem.

JT: No, já si myslím, že, no tak co já vím, tak hodně se na tom asi, proto vlastně asi otec i vlastně voslovil toho Kratochvíla, že jo, to, protože, tak ten se tím zabíjel a, a měl napojení na, na tyhle lidi, na, na toho Turka, to byl archeolog, myslím, a takovýdle ty, takže von mu to spíš jako přihrával, tyhle věci. Já nevím, jestli si je otec zjišťoval sám, ale spíš si zase vybral lidi, vlastně konzultanty, a, a, který, takže, takže mu to, voni mu to zprostředkovali, ale tadleta, tadleta vlastnost otce, která byla úplně jako typická, pokud se zabíjel nějakým historickým tématem anebo i teda nějakým, nějakým, nějakou lokalitou nebo nějakou prostě, společenskou nějakou vrstvou, skupinou, nebo, vždycky prostě dbal na to, i v ilustracích to bylo. Vždycky. Aby, ja-, aby voprawdu ty jednotlivosti, aby tam všechno hrálo. Von si, tohleto von si nevymějšlel, jo? To znamená, když von má, když ilustroval Hauffovy pohádky, tak tam jsou přesný prostě, jak vypadá ten arabskej nákej mečík nebo jako jakou pažbu tam má ta, ta, ta ručnice, a to, to sedí voprawdu, což tadydle samozřejmě se hodně projevilo, že, tak protože tam je toho hodně. Jako jsou tam vlastně dobový věci nebo, tak, jak by měly bejt, což znamená keramika, jak je zdobená, pokud, tak to všechno musí, muselo sedět. To on v tomhleto byl voprawdu jako přesnej, no. Že měl rád tyhle detaily a, jsem říkal: když von mně vyráběl takový figurky indiánů a kovbojů, no a to on úplně jako, tam ty detaily, to bylo voprawdu jako, to si nevycucal z prstu, ale, ale to vždycky sedělo. Přesně.

PH: No dobrá. Tak já bych vám asi poděkoval, jestli eště ne- nechcete [něco dodat a...]

JT: [No já] myslím, že už jsem toho namlu- nakecal dost.

PH: Tak já vám moc děkuju.